JUNGSHOVEDFRISEN

Gavlmaleri på Købmandsgården i Jungshoved By

En idéskitse

I Gavlmaleri-arbejdsgruppen, har vi overvejet, hvad formål, indhold og form på et gavlmaleri centralt placeret i Jungshoved By kunne være, og vi er nået frem til den følgende idéskitse.

Formål med gavlmaleri

Jungshoved By og Købmandsgården ligger centralt på halvøen Jungshoved. Landsbyen var tidligere et aktivt center med mange funktioner som for eksempel skole, Daglig´Brugsen og offentlig transport. Det er aktiviteter, som nu er ophørt.

I løbet af 2018/19 har der imidlertid været initiativer til at genskabe den tidligere Daglig´Brugsen-bygning centralt som samlingspunkt på halvøen - nu i form af Købmandsgården. Tanken er, at Købmandsgården skal medvirke til at skabe liv og genskabe en stemning af aktivitet i lokalsamfundet.

Den centrale placering af bygningen betyder endvidere, at der er en del forbipasserende trafik af især cykelturister på nogle af de mange cykelruter, og mange feriegæster kører igennem byen på vejen til større sommerhusområder blandt andet ved Roneklint, Bønsvig og Bøged Strand.

I arbejdsgruppen har vi haft fokus på at understøtte denne udvikling, som sigter på at genskabe Jungshoved By og Købmandsgården som et samlingssted og et sted, hvor man stopper op for at få et nærmere indblik i, hvad der rører sig på halvøen, få sig en sludder og finde ud af, hvilke steder der er et besøg værd.

Indhold: En guide til Jungshoved

Som første skridt på vejen til at udforme en idéskitse, som en kunstner vil kunne bruge som sit udgangspunkt for at udforme gavlmalerierne, udarbejdede vi en mind-map på et kort over Jungshoved halvøen.

Mind-mappen skabte en oversigt over de steder, vi især synes, er et besøg værd. Det viste sig at være ret mange. De dækker mange forskellige områder og mange forskellige former: Fra en enkelt lille blomst som for eksempel en gøgeurt til hele lokaliteter som naturgenopretningsprojektet Bøndernes Egehoved; fra kendte historiske personer som for eksempel Bertel Thorvaldsen og to af hans forstudier, som nu er alter henholdsvis døbefont i Jungshoved kirke, til nutidens forfattere som Knud Romer; fra den historiske Jungshoved Kro til nutidens biodynamiske spisested Muldiverset.

Det indledende arbejde med mind-mappen sammenfattede vi i en overskrift for idéskitsen, nemlig en *Guide til Jungshoved*. Tanken med guiden er, at gavlmalerierne på Købmandsgården skal kunne give besøgende og beboere et indblik i spændende oplevelser og gode idéer til at besøge steder, bygninger, historie, natur og andet godt på halvøen Jungshoved.

Vi inddelte derefter mind-mappens mange ting og steder i forskellige kategorier: Natur, Historie, Nutidige steder og bygninger, Turisme og Aktivitet og lavede en oversigt baseret på kategorierne. Oversigten er sammenfattet nedenfor.

Natur:
Dyr: Sæl, havørn, løvfrø, ravn, firben, flagermus, ål, aborre, gedde, rejer m.fl.
Planter: Gøgeurt, rododendron, popler, påskeliljer m.fl.
Lokaliteter: Naturprojekt Sydgården, Bøndernes Egehoved, Ræveholmsmose, Sortemose, landsbyhave og folkepark i Jungshoved, Bønsvighoved Skov, Store Hestehave Skov, Ambæk Kohave Skov, Rævsvænge, Tjørnehoved Skov, Jungshoved Nor, Bøgestrømmen, Præstø Fjord, Vasebækken, Ambækken, Roneklint og strand, Bønsvig strand og enge, Bøged Skov

Historie:
Personer: Svend Gønge, H.C. Andersen, Bertel Thorvaldsen,
Kirken: Altertavle, døbefont, dansefrise
Historiske steder: Mislehøj, Slotsbanken, Svend Gønges Hule, Batterierne, Roehavnen, Rytterskolen i Stenstrup, Fyrtårnet i Roneklint

Nutidige bygninger og steder: Egnshuset Jungshoved skole, Stavreby havn, H. C. Hagedorns hus, Bulhuset i Roneklint, halmhuset i Bønsvig, Missionshuset "Nådeled" i Jungshoved, Jungshoved købmandsgård.

Turisme og aktivitet:
Jungshoved kro, Muldiverset, Jungshoved Præstegård, shelter på Sydgården og i Roneklint Kohave, H.C. Andersens Verden, Postbåden Røret, Transformatortårnene, fuglebænkene, havbad, cykelruten "Eventyrlig Idyl", Sjællands Leden, vandreture, infoskabe, blomsterkummer, " Et sving ud i naturen"," Blomsternes Halvø", Delebussen "Frøen"

Form og frise

Det store spørgsmål er så, hvordan vi bedst kan formidle og skabe en sådan oplevelse. Gavlmaleriet skal fremstå som en samlende oplevelse men samtidig rumme mange forskellige detaljer, hvis elementer fra guidens forskellige kategorier skal indgå. Efter overvejelser frem og tilbage er vi endt med en idéskitse, hvor den samlende helhedsoplevelse har *Frisen* som sin form.

Frisen som kunstnerisk form:

> **"frise - bånd,** (af fr. *friser* 'krølle'), vandret bånd, glat eller med udsmykning, på en bygning. I antik og antikiserende arkitektur udgør frisen den midterste del af entablementet (bjælkelaget over søjlerne).
>
> Den *doriske frise* er opdelt i skiftevis metoper og triglyffer. Metoperne kan være glatte eller udsmykket med relieffer som fx på Zeustemplet i Olympia og Parthenontemplet på Athens Akropolis.

Den *joniske frise* er et fortløbende vandret bånd, der som regel har reliefudsmykning som fx på de joniske skatkamre i Delfi." *"Den Store Danske",* Gyldendal.

Klassisk eksempel:

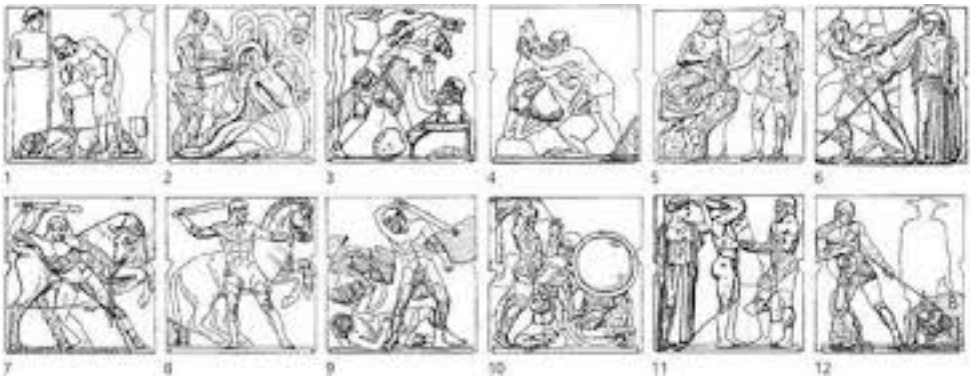

Zeus-templet i Olympia udsmykket med 12 metoper.

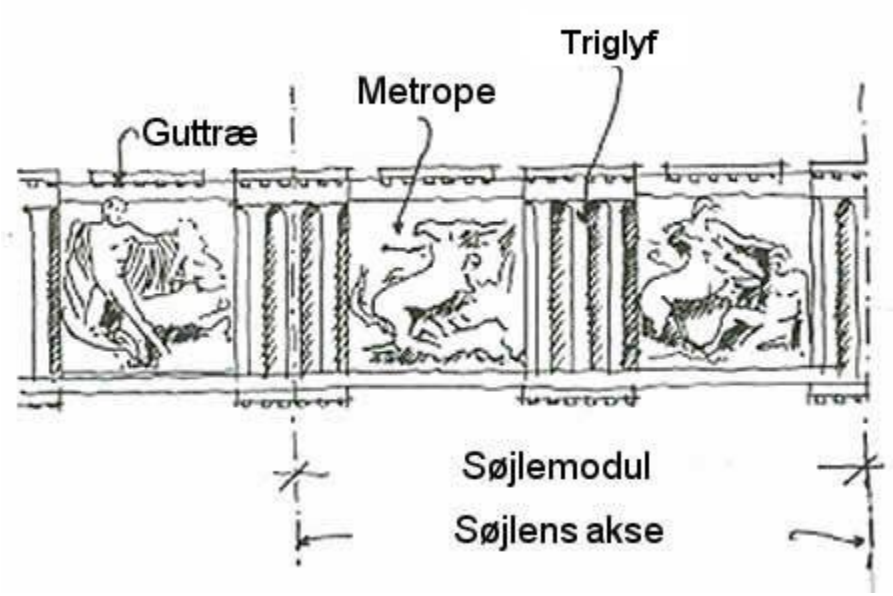

Nutidige eksempler:

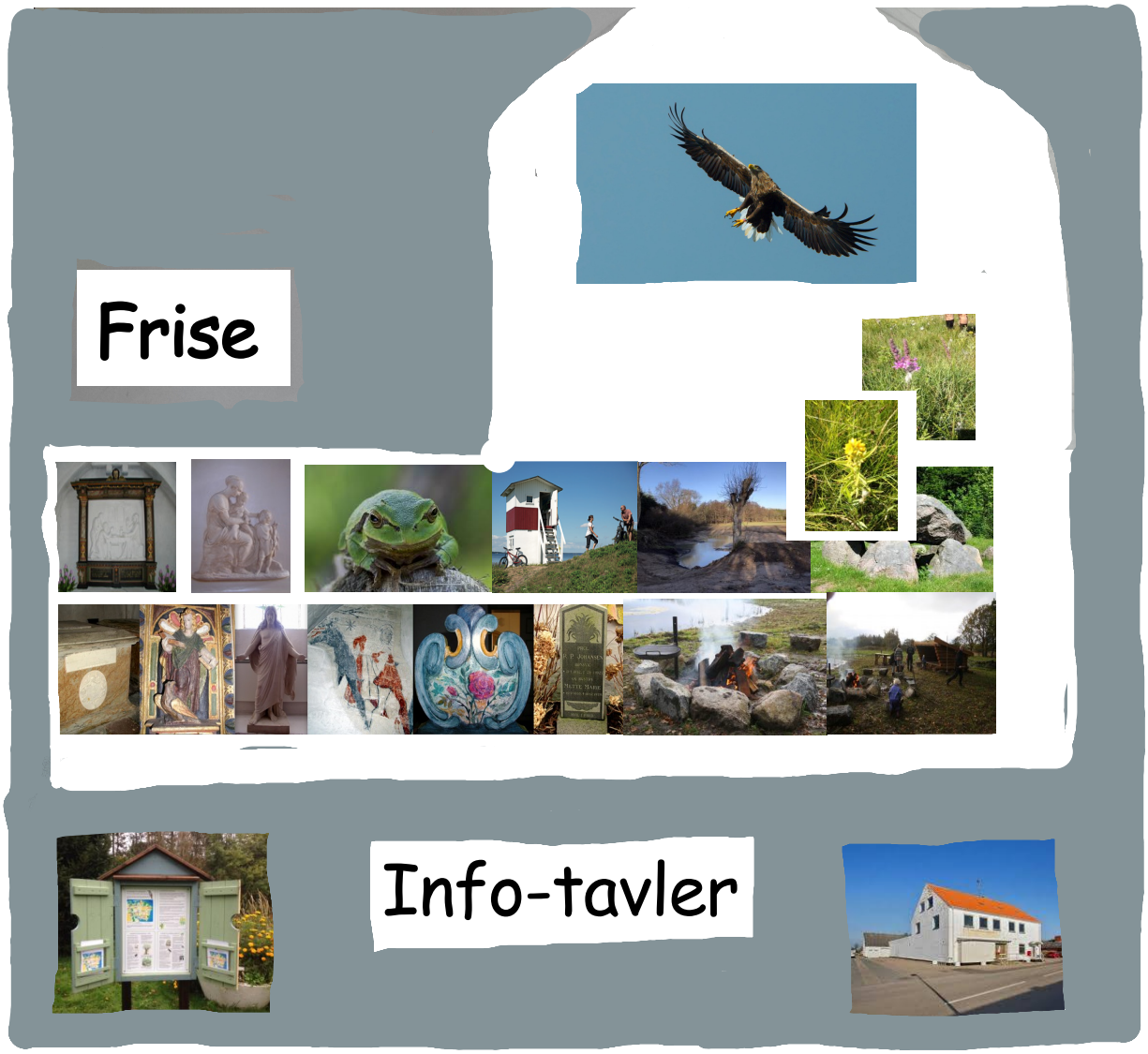

Figur 1.

I Figur 1 har vi lavet et skitse som illustration af vores tanker. Det er sammensat af nogle billedeksempler, der viser elementer fra kategorierne: Natur, historie, steder og aktiviteter på Jungshoved. Skitsen viser også forslag til placering på bygningen.

Frisen skal i givet fald løbe på to sider af bygningen: Den gavl som er vist på billedet i Figur 1 og den modsatte side, som vender ud mod Go´More tanken.

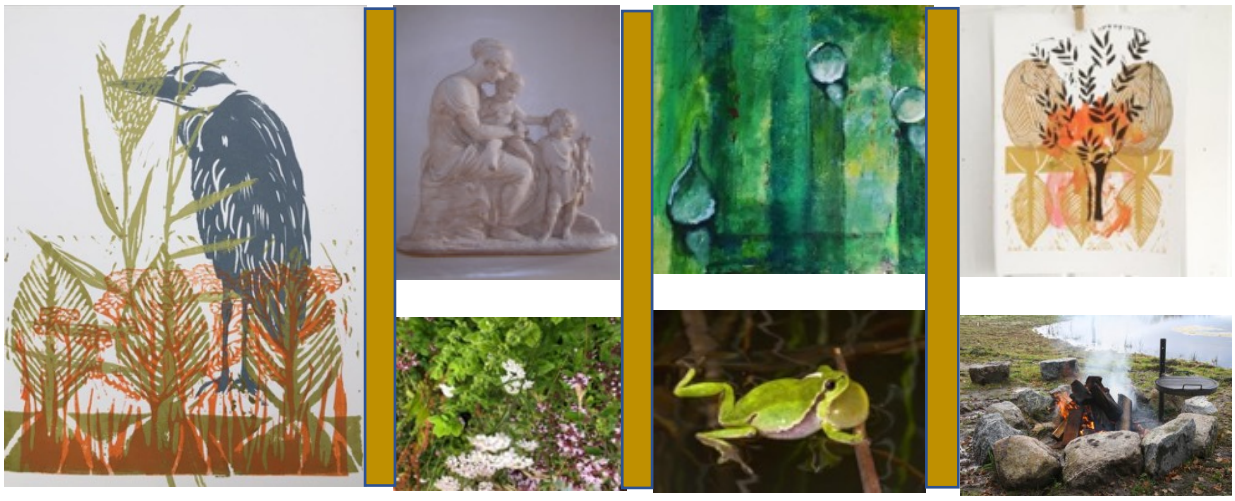

Figur 2.

I Figur 2 har vi brugt billeder fra det seneste nummer af Jungshovedbladet for at vise et eksempel på et udsnit af en frise med metoper (billedflader eller tableauer) og triglyffer (mellemrum). Billederne i dette eksempel er valgt så de repræsenterer elementer og figurer fra kategorierne: Natur, Historie, Kunst, Steder og Aktiviteter.

- Den første metope er valgt for at repræsentere Natur og Kunst, da det er et billede malet af den lokale billedkunstner og grafiker Sidse Friis.
- Den anden metope rummer Kunst, Historie og Natur. Øverst Thorvaldsens forstudie til en døbefont, nu placeret i Jungshoved kirke, og nederst lokal flora.
- Den tredje metope viser igen øverst den lokale kunstners inspiration fra naturen på Jungshoved og nederst den karakteristiske lille grønne løvfrø, som er ved at blive et "vartegn" for Jungshoved.
- Den fjerde metope har øverst atter et billede af den lokale kunstner Sidse Friis inspireret af naturen, og nederst er ildstedet valgt som et udtryk for Natur, Steder og Aktivitet: Ildstedet er placeret ved et Shelter på Bøndernes Egehoved, som er er et stort naturgenopretningsprojekt.
- Triglyfferne, som adskiller billedfladerne, er blot okkerfarvede søjler.

Dette udsnit af en Jungshoved Frise er *et tænkt eksempel*. Det skal blot vise, hvordan elementer i billedfladerne kunne vælges, så de repræsenterer nogle af værdierne på Jungshoved, og det er endvidere tænkt som et forslag til, hvordan elementer og helhed kunne komponeres ved at bruge frisen som kunstnerisk form.

Som sådan skulle det gerne kunne fungere som et udspil til udvælgelse af en kunstner og som et grundlag for at indlede en samtale med denne.

Udsmykning af en bygning, der er centralt placeret i et lille lokalsamfund, må indtænke accept fra beboerne i området. De 3 eksempler fra den lokale kunstner Sidse Friis er medtaget for at pege på, at der er flere kunstnere i lokalsamfundet, og at det kunne befordre accepten af gavlmaleriet, hvis en lokal kunstner blev engageret i udformningen heraf.

Ved begge sider af bygningen er det tanken at supplere Jungshoved-frisen med infotavler på samme måde, som de er kendt fra opstillingen mange steder rundt på halvøen. Vi foreslår, at der for eksempel bliver placeret kort over de planlagte vandreture med korte beskrivelser; noget tilsvarende kunne man gøre for cykelruter.